

Kríza ako príležitosť

Finančníci sa budú musieť viac zamerať na kľúčový biznis

MICHAL KOPANIČ

Koncom júna tohto roka začali v investičnej banke Lehman Brothers hľadať nového človeka pre divíziu globálneho riadenia rizika. Mal reštrukturalizovať modely kreditného a operačného rizika. Dnes už je jasné, že obrodná iniciatíva prišla žalostne neskoro. Správcovia konkurznej podstaty majú plné ruky práce. Otázne je, koho hľadali v Merrill Lynch, AIG či Fannie Mae a Freddie Mac. Isté je len jedno. Sedemstomiliardová záplata, ktorú pripravila americká administratíva, síce môže zmierniť dôsledky depresívnych trendov. No finančný svet už nikdy nebude taký, ako býval.

KDE SA TO ZAČALO

Korene súčasných turbulencií finančného systému, označovaných aj ako „nová veľká kríza“, siahajú hlboko do 90. rokov minulého storočia. Posledná dekáda minulého storočia znamenala boom informačných a komunikačných technológií prenikajúcich rýchlo do všetkých odvetví hospodárstva. Svet sa zmenšil. Na svetové trhy vtrhli východné giganty ako Čína, India a ázijské tigre a začali meniť geoeconomickú mapu sveta. Pojem globalizácia sa stal bežnou súčasťou slovníka. Nasledujúce roky sa niesli v znamení bezprecedentného rozvoja. Prvý vážne zdvihnutý prst bol krach hedgefondo-
gového fondu Long-Term Capital Management v roku 1998. Súhrn zlých rozhodnutí a panika, katalyzovaná ruskou a východoázijskou krízou, mali fatálne dôsledky. Ďalšie zakolísanie rastúcej ekonomiky prišlo po páde akciových trhov v dôsledku nadhodno-

tenia akcií internetových spoločností. Recesia sa zdala neodvratná. Od roku 2001 preto Federálny rezervný systém začal znižovať úrokovú sadzbu až na jedno percento.

REALITNÝ SMER

Po sklamaní z e-biznisu sa začali americké rodiny vo veľkom orientovať na nehnuteľnosti. Ceny, ktoré nielen v atraktívnych lokalitách dosahovali astronomické výšiny, pomaly signalizovali prehrievanie realitného trhu. Novovznikajúce inštrumenty sprostredkovali korporátnym subjektom možnosť participovať na atraktívnom trhu s nehnuteľnosťami a ďalej katalyzovať jeho už pomaly patologický rast.

Nezdravú mieru zadlženosti obyvateľstva utužoval okrem iného i provízny model inštitúcií poskytujúcich úvery. Bonusové oceňovanie objemu získaného obchodu, takmer bez skúmania bonity klienta, pôsobilo masívny nárast obchodov. Aj rizikových. Takzvané „ninja úvery“ (no income, no job, no assets) neznepokojovali risk manažérov bánk, keďže záväzky boli hneď transformované na cenné papiere obchodované investorom. Tí ochotne znášali minimálne riziko deklarované renomovanými ratingovými agentúrami. Agentúry zase argumentovali matematickými modelmi založenými na hodnotení historického vývoja. Americká a sekundárne i svetová ekonomika teraz stojí po 16 rokoch kontinuálneho rastu (s malým zaváhaním v roku 2001) na prahu recesie.

ČO NA TO STREDNÁ EURÓPA

Vplyv krízy na stredo-
európske finančné systémy nepochybne tkvie v jeho konsolidovanosti a previazanosti na zahraničný kapitál. Pohľad na hĺbku a intenzitu prejavov re-

cie v našej ekonomike môže byť vo všeobecnosti optimistický. Podporu poskytuje vysoké percento zdravých úverov založených na prirodzenej, historickej nedôvere bankových inštitúcií voči klientom z postkomunistických krajín, a teda neporovnateľne ostrejšia procedúra schvaľovania úverov. A tiež čoraz nižšia cena práce v porovnaní s rozvinutými krajinami západnej Európy. Napriek otrasom na svetových trhoch zostane v našich zemepisných šírkach finančný sektor spolu s telekomunikačným biznisom vlnkou loďou udávajúcou nové trendy. Posledný vývoj udalostí potvrdzuje znižujúcu sa spoľahlivosť systému prognostiky, ktorý na základe analýz informácií umožňuje pripravovať sa na potenciálne trhové zmeny v predstihu.

Prichádzajúcim trendom teda zrejme bude na jednej strane znižovanie a zmierňovanie rizika novými spôsobmi založenými na alternatívnych modeloch. Na druhej strane bude väčší dôraz na optimalizáciu procesov, ich konsolidáciu a zvýšenie akcieschopnosti ako reakcie na udalosti, ktoré už nastali.

Zmeny možno poňať ako autonómne projekty, zamerané na konkrétne európske директívy (čo sa mnohonásobne predraží), alebo ako komplexné riešenie. No systémový prístup prinesie (okrem usparených nákladov) najmä maximalizáciu synergických efektov, keďže súčasne naplní legislatívne požiadavky a zaviedie nové obchodné modely. A prinesie lepšiu segmentáciu portfólia i komplexnejší pohľad na klientske dáta.

Zvýšenie akcieschopnosti znamená zameranie finančníkov na ich kľúčový biznis. Rovnako budú musieť viac klásť dôraz na zefektívnenie províznych systémov a procedúr riadenia ľudských zdrojov. Ostatné podporné činnosti budú musieť postupne prevádzať na dôveryhodných obchodných partnerov.

ASIMOV TO VEDEL

Zámorská recesia síce nevyzerá ako dobrá správa, no zároveň so sebou nesie dôraz na ozdravné procesy prinášajúce nové stimuly a príležitosti na rozvoj. Nadchádzajúca etapa vývoja finančných trhov bude znamenať novú kapitolu dejín, písanú pozorným perom regulatorných inštitúcií na globálnej i lokálnej úrovni.

Fanúšikom sci-fi možno v tejto súvislosti napadne jedno z najzásadnejších literárnych diel Isaaca Asimova Nadácia o rozvoji a páde novovekej civilizácie. Postupný, nepozorovaný rozklad založený na všeobecnej blahobyti bez obmedzujúcich pravidiel vedie ku kríze. Pozitívom však je, že každá kríza sa raz skončí a je podkladom pre ďalší rast.

Autor vedie v spoločnosti PricewaterhouseCoopers poradenské služby pre finančný sektor.

